

INTRODUȚIUNE

LA

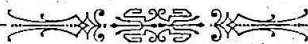
CLINICA MEDICALĂ

DIN

SPITALUL BRÂNCOVENESC

DE
DOCTORUL KALENDERU

Profesor de Clinică Medicală la Facultatea de Medicină din București.

BUCUREȘCI

— TIPO-LITOGRAFIA EDUARD WIEGAND, SUCCESORUL FIRMEI ȘTEFAN MIHĂLESCU —

14, STRADA COVACI, 14.

1887

335/0-t

INTRODUȚIUNE

LA

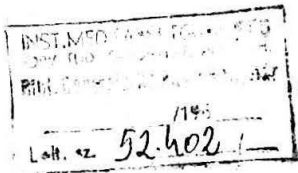
CLINICA MEDICALĂ

DIN

SPITALUL BRÂNCOVENESC

DOCTORUL KALENDERU

Profesor de Clinică Medicală la Facultatea de Medicină din București.

BUCURESCI

— TIPO-LITOGRAFIA EDUARD WIEGAND, SUCCESORUL FIRMEI STEFAN MIHALESCU —

14, STRADA COVACI, 14.

1887

JUN 2004

Domnilor,

Obiceiul cere, ca la deschiderea unui curs, să se facă o introducere, pentru ca profesorul să facă cunoștință cu auditoriul său.

Mă voi conforma acestei tradițiuni, cerându-vă indulgența domniilor voștre pentru incompletul acestui debut.

Dacă nu începem această prelegere, ca Vesale într'o suterană, se datorește preciosului concurs a domnilor epitropi, ai acestor așezăminte, cari au pus la dispozițiunea noastră această sală pînă ce vom putea avea un amfiteatru apropiat.

Eforiile au făcut mult pentru instrucțiunea medicinei în țera noastră și dacă Eforia Spitalelor Civile s'a semnalat în prima linie, nu mai puțin am fost susținuți în această privință de Epitropia așezămintelor Brâncovenesci, prin deschiderea acestui spital, elevilor, nou câmp de studiu și de observațiune a bolnavilor. Grație domnilor Bibescu și Văcărescu personalul a fost preschimbat în toate ramurile, șefi instruiți și cu experiență conduc serviciile medicale și vedem cu mândrie studenții în medicină români, dându-ne zilnic activitatea și bine-voitorul lor concurs în conducerea misiunii noastre. Vă pot asigura că și pe viitor nu ne va lipsi această bună-voință și cu noile dispozițiuni ce s'au luat, acest spital va putea figura, cu onoare, în organizarea unui serviciu,

unde o clinică medicală să se pótă face în condițiunile cele mai inteligente, cele mai fericite, pentru a-și putea atinge scopul : instrucțiunea practică a elevilor.

Astăzi, domnilor, o a doua catedră de clinică medicală a fost creată printr'un vot, pot zice unanim, al Corpurilor Legiuitoare, grație domnului ministru Sturdza, grație domniilor vóstre, cari n'ați lipsit de a ne da sprijinul moral în tot timpul discuțiunilor. — Dacă inimă mică aű căutat să opréscă o asemenea creațiune, care nu aduce de cât un mare bine, chiar prin stimulațiunea între profesori, aceste ființe incomplete n'aű manifestat aparițiunea lor de cât, permiteți-mi expresiunea trivială, după perdea, fără a le exprima în public. — Sunt, domnilor, din aceia cari respectă opiniunile fie-cărui, fie ele eronate, și mă închin înaintea diferiților oratori cari aű exprimat opozițiunea lor în acéastă cestuine; nu admit însă că spiritul de intrigă meschină să opriască în întuneric, atingând chiar demnitatea celor în joc, și să impede instrucțiunea medicală în acéastă școlă. Acești ómeni, cu inimă mică, nu pot vedea superioritatea inimei sau inteligenței la altul, fără să se irite și să se revolte; asemenea a fost purtarea lor și cu doctorii Davila, Polizu, Marcovici, Obedenaru etc. Trec asupra lor exprimându-le tot disprețul meu și le fac mare onóre ocupându-mă de ei; trebuie, domnilor, să recunósceți că n'am fost nicí odată setos de un asemenea onor, prea mult greű pentru mine, prea mare pentru răspunderea ce mi incumbă; l'am primit însă ca o datorie impusă, mai cu sémă că am fost pe deplin apărat în demnitatea mea, prin cuvintele patriotice a domnului ministru Brătianu, căruia îi exprim aci profunda mea recunoscință.

Modul cum s'aű creat aceste catedre, modul cu care ați primit numirea mea, 'mí face sarcina fórte dificilă și fac apel la tótă indulgența domniilor vóstre, avénd speranța că simpatiele ce 'mí arătați vor suplini insuficiența sforțárilor mele; vė exprim dar via mea grațitudine și vė

promit că nu voi cruța nimic pentru a atinge scopul dorit de noi toți : instrucțiunea domniilor vóstre.

Ce este clinica? Definițiunile nu lipsesc; unii o definesc: *enseignement* medicinei la patul bolnavului chiar prin bolnav; el este un *enseignement* profesional, pot zice, care are de scop de a face cunoscută maladia și de a o trata. Alții o definesc: „Acea ramură a științelor medicale care resumându-le pre toate cele-l-alte într'un scop practic, s'aplică în studierea unui organism bolnav, pentru a'l aduce în stare normală, sau pentru a'l modifica în bine sau pentru a 'i prelungi existența“.

S'a zis că clinica studiază bolnavii, pe când patologia studiază bólele; dacă trebuie să facem această distincțiune în teorie, în practica zilnică lucrurile se petrec alt-fel. Dacă în adevăr, un profesor de clinică trebuie s'aibă în vedere schițarea istoricului unui bolnav, dacă el trebuie să se aplice în desvoltarea condițiunilor individuale a acestui bolnav; dacă în fine el trebuie să caute în ce și pentru ce acest bolnav diferă de altul care suferă de aceeași bóla, el împlinește incontestabil datoria de clinician; nu este mai puțin adevărat însă, că profesorul de clinică trebuie să facă o incursiune în domeniul patologiei, pentru a indica și mai bine elevilor în ce bolnavul de care se vorbește s'apropie sau diferă de tipul clasic; acest mod de a proceda este cu atât mai trebuincios cu cât este dificil de a se cunoște excepțiunile dacă nu se cunosc regulile, și nu se pot vedea bine deosebiriile de cât prin comparațiune; așa dar vom fi siliți adesea de a face aceste incursiuni, cari vor împropăta în memoria domniilor vóstre bólele, în mersul, durata, manifestațiunile lor, etc. — Clinica rezumă toate cunoștințele medicale pentru a atinge scopul său practic, nici una din ele nu-î este streină. — Recunosc, domnilor, că la începutul studiilor mele, se discuta în aceste cestiuni și veți putea găsi o frumoasă pagină în această privință într'una din vechiele edițiuni ale bêtrenului Cruveilhier, care căuta să

convingă pe auditorul său despre trebuința cunoștințelor anatomice și anatomo-patologice în studiul medicinei proprii și a clinicei în particular.

Fisiologia care ne luminează asupra funcționării organismului și a fie-cărui organ în special, este oare mai puțin trebuincioasă?

Să trecem acum la fiziologia patologică, care ne indică alterațiunile organelor și modificațiunile ce ele aduc în funcționarea lor; oare această ramură a științelor medicale este mai puțin trebuincioasă unui clinician?

În fine, domnilor, cunoștințele fizice și chimice, patologia experimentală, de ce ajutor nu pot fi ele în clinică și ce progrese n'a realizat clinica prin ele? Vom fi dar datorii de a atinge după puterile noastre și chiar cu ajutorul altora, pot zice de colaboratori, aceste cunoștințe, pentru a vă pune în pozițiune de a vă lumina, de a vă instrui în prelegerile noastre. În această expunere succintă n'am uitat igiena, materie medicală; mă opresc însă pentru a nu abuza de atențiunea domniilor voastră.

Dacă complexul acesta de cunoștințe este trebuincios unui clinician, pot oare să le pretind de la domnia voastră în prima zi? Nu, domnilor, singura impunere ce vă fac, singura rugăciune ce vă adresez, este de a vă convinge despre avantajul observațiunei clinice a bolnavilor, cea mai bună școală, pentru ca cu timpul să deveniți medici buni, medici practici.

De temă să nu mi se impute că sunt prea mult fiul secolului în care trăiesc cu dispreț și fără cunoștință pentru trecutul istoriei medicinei, să 'mi fie permis a vă schița figura unui mare observator, a lui Sydenham, acel Hipocrat al Angliei, care a căutat înainte de toate, ca prin observațiuni să cunoască și să trateze bolnavii. — Prin observațiune el a descris într'un mod magistral constituțiunile epidemice, și ca un adevărat pictor de geniu, el a descris bólele, expunând simptomele proprii, esențiale, simple, nule, accidentale și cele străine.

— Din cetirea acestor descripțiuni vă veți putea convinge despre geniul acestui mare observator, care ne lasă tablourile cele mai perfecte despre constituțiunile epidemice, despre constituțiunile medicale ale epocii în care trăia (1624—1689). Dacă vă vorbesc despre această figură de clinician de geniu, acésta o fac, mai cu sémă, ca să vă conving despre acest adevăr: Lecțiunile nu vă vor putea servi ca fruct, dacă nu veți dezvolta zilnic, prin domnia vóstră, acest spirit de observațiune printr'un esercițiu continuu, iar nu cu speranța că profesorul vă va introduce în cerebru ca printr'o pálnie știinta clinică. Ast-fel am procedat și pot zice că m'am dispensat chiar de a urma cursurile clinicei oficiale.

În cursul prelegerilor nóstre, vom avea adesea ocaziunea de a exprima respectuósa nóstră recunoscința, pentru toți acei cari au marcat în medicină și nu voiú lipsi de a vă atrage atențiunea asupra unui alt geniu, asupra lui Morgagni, care, ca anatomo-patologist, a servit așa de bine clinica.

Dacă veți dori să cunoșteți ce a produs spiritul de observațiune în secolul al 18^{-lea}, consultați pe domnul Daraberg în istoria sciințelor medicale, și veți vedea peste 100 scrieri, cari nu conțin de cât monografii sau serii de observațiuni, făcute și redactate numai din punctul de vedere practic. Este instructiv iară-și a se sci cum s'au luat aceste observațiuni: unele sunt făcute pentru a răspunde sau confirma o ipotesă, această metodă trebuie depărtată din educațiunea domnielor vóstre; altele sunt făcute pentru a deduce o teorie, această metodă a fost urmată de Senac, Morgagni, Corvisart, Laennec, etc. ca să citez pe cei mai principali. Acesta este metoda ce trebuie s'o urmați.

În lecțiunile viitoare mă voiú sili a ve spune modul cum înțelegem facerea clinicei, modul esaminării bolnavului, mijlócele fizice, chimice, de care ne vom servi pentru a vă facilita diagnosticul. Astăzi mă voiú mângini în istoricul clinicei în țara nóstră, în profesiunea mea de credință,

pentru ca să știți cu cine mergeți și unde mergeți în această educațiune medicală cu care sunt însărcinat într'un mod oficial.

Clinica, în accepțiunea sa restrânsă de serviciu spitalicesc în care se caută bolnavii și se instruesc elevii, a existat din cea mai veche antichitate. Asemenea clinicii existau la Arabi în Bagdad; una din cele mai celebre, pot zice, a fost aceea a lui Boerhav în Olanda, la Leyda; acest om ilustru nu numai dezvoltă studiile clinice, dându-le o organizație mai largă și mai fecundă, dar știu să atragă un numeros auditoriu, care în urma răspândirii doctrinelor sale în diferitele unghiuri ale Europei, se formă Universitatea din Edinburg, așa se fondă Universitatea din Viena sub Van Swieten elevul său (1733).

La noi în țară, domnilor, am rămas tot timpul în această adormire, pene ce un strein, un bun român, generalul Davila a putut pune fundamentul acestei școli. — Nu doresc s'ating întru nimic această figură medicală, care, cu toate defectele sale, va rămânea mare. Doctorul Davila, domnilor, dacă n'ar avea de cât meritul descoperirii inteligenței românului, încrederea în viitorul său ca ființă cultivabilă, educabilă în știința medicală, dacă mă pot servi de această expresiune, acesta ar fi suficient pentru a-i conserva eterna noastră recunoscință. Doctorul Davila a fost un organizator și în materia de față el a lăsat sarcina la trei clinicieni, cari în deosebite timpuri și locuri au figurat cu onoare în istoria cliniceii în această țară. Doctorul Polizu, pentru a începe cu cel mai bătrân, a fost unul din acei medici, cari, prin calitățile sale intelectuale, prin simțul său moral bine dezvoltat, poate servi de exemplu generațiunii actuale. Abnegațiunea sa era proverbială, indulgent pentru toți, amicul tinerimei studioase, el a știut să conducă cu energie și inteligență greaua sarcină de Decan al Facultăței.

Domnilor, 'mă este plăcut și dureros de a vă vorbi de acei profesori cari au ilustrat mai mult școala noastră, de

doctorii Marcovici și Obedenaru. Plăcut, fiind că 'mi re-memorez o mare parte din tinerețea mea, timpul de activitate febrilă, de stimulațiune bine-făcătoare, care a contribuit a ne conduce pe drumul ce l'am parcurs. Camaradul lui Alexandru Marcovici de la bacalaureat pêne la finele studiilor noastre medicale, am rămas pêne în ultimul moment amicul său, fără ca o pasiune meschină să ne fi despărțit.

Doctorul Marcovici a fost din acei rari ómeni, bine în-zestrați de natură. Vorba lui era pură și corectă; el scia să dea relief și culóre cuvântărilor séle, pronunțierea perfectă, voce clară și forte, cu inflexiuni cari încântău auditorul, acestea sunt calitățile séle de orator. Ca profesor a sciut să placă tinerimei, prin lecțiunile sale instructive, prin natura sa de artist, prin cunoștințele sale clinice.— Marcovici n'a lăsat, din nenorocire, nici o scriere care să 'l pótă perpetua în memoria generațiunilor viitoare. Acesta este singura greșială a sa și mare pierdere pentru literatura noastră medicală. Obedenaru, domnilor, 'mi aparține de la începutul studiilor sale medicale, am avut distinsa onóre de a fi conducătorul său, în tot timpul șederei séle la Paris, și am avut fericirea de a-l vedea clasat al 4^{-lea} la concursul de internat, asupra 300 de candidați. Doctorul Obedenaru a fost servitorul cel mai devotat acestei țeri, în toate pozițiunile ce le-a ocupat. Inteligență bine echilibrată, spirit bine ponderat, iubitor de arta sa, născut pentru a forma un bun practician; acest distins bărbat a lăsat urmele cugetărilor séle în diferite publicări, fie asupra febrei, fie asupra sarcocelui sifilitic, fie asupra altor publicațiuni populare și a contribuit ast-fel ca cunoștințele medicale să pătrună în toate clasele societăței noastre. Prin diferite articole publicate în dicționarul enciclopedic, el a sciut să ridice numele românesc, și să deștepte atențiunea streinilor asupra patriei noastre.

Dacă în urmă, învins de suferințe, a trebuit să-și ia o altă direcțiune în activitatea sa, el a sciut să apere inte-

reșele României cu inteligență, activitate și spirit practic. — Sper că vr'o dată să public corespondența noastră care a durat în timp de 34 ani; sper însă că Academia română nu va rămâne nepăsătoare în fața număróșelor documente și notițe ce le-a lăsat și veți putea avea încă ocaziunea de a aprecia soliditatea intelectuală a acestui distins bărbat. Ca clinician el a fost un profesor savant, laborios și pot zice rezonabil în ideile sale, calități primordiale pentru un enseignement clinic, calități mari fiind că prin ele se formeză buni practicanți.

Domnilor, eu unul am pierdut în Obedenaru un amic ce nu se poate înlocui și care pentru mine a fost pururea recunoscător, mână în mână, inimă pe inimă. Vedeți că am avut dreptate de a vă exprima durerea mea prin pierderea acestor distinși profesori, pierdere grea de înlocuit în această facultate.

Viu acum la un capitol mult mai în raport cu subiectul ce-l tratăm: profesiunea mea de credință.

Șișit din școla franceză și din aceeași tulpină cu regretații mei colegi doctorii Marcovici și Obedenaru, m'am format sub direcțiunea lui Roston, Louis, Andral, Cruveilhier, Velpeau și pot zice că principiile cari conduceau acea școlă erau, în majoritatea profesorilor, principiul organismului, „a se raporta toate fenomenele vieții la organizațiune; a se aplica fenomenele zise vitale prin textura organelor și prin combinațiunea țesăturilor cari le compun, a considera ori ce fenomen morbid ca rezultatul unei modifi cațiuni organice, materiale, fie apreciabile astăzi, fie de descoperit pe viitor“. Acesta era sistemul, care se poate rezuma, în a nu crede de cât în ceea ce se vede și se pipăe. Dacă vă vorbesc de aceste figuri, este numai pentru a vă dice că fie-care avea semnificațiunea sa proprie. În fiziologie eram în credințele lui Magendie, completate în urmă prin admirabilele descoperiri ale elevului său Cl. Bernard. În anatomie patologică făceam parte din școla lui Lebert cu elevii

săi Robin și Broca; pot zice că antea sdruncinare în convingerile mele asupra specificității celulei cancerose, mi-a produs-o ilustrul Velpeau, care pe simpla observațiune clinică, mă glumea de câte ori veneam să-i arăt celulele cancerose tipice, desinate cu religiozitate ca celule specifice, ca celule de rea natură; figura lor era suficientă după ideile de atunci, pentru ca să caracterizeze buna și rău natura a unor tumori; distincțiunile ce se făceau pe baza acesta între tumorile cancerose și tumorile cancroidale, puteau servi în clinică atât în diagnostic cât și în prognostic. Ilustrul meu șef Velpeau, susținea cu tărie că „dacă microscopul poate fi de mare ajutor în diagnostic și în observațiunea clinică, el nu trebuie însă să se constituie ca un tiran pentru a o înlocui și a o domina, și consecințe cu observațiunile sale clinice, el nu admitea specificitatea celulelor cancerose; în urmă m'am putut convinge prin numeroase cazuri despre acest adevăr, pe baza observațiilor clinice; am văzut tumori epiteliale reproducându-se, am văzut tumori enhondromatoase la profesoru Riche Paget, etc. generalizate în pulmonii. Această modificare în constituțiunile anatomo-patologice, a fost în urmă și mai mult confirmată prin doctrinele ilustrului Virchow; ar fi curios de a se relata modul prin care aceste doctrine au pătruns cu încetul în școala din Paris. Universitatea din Strasburg pot dice Gallo-Germanică, a fost calea prin care ideile lui Virchow s'au introdus în școala oficială franceză și dacă astăzi Strasburgul este o pierdere pentru Franța, el este o pierdere și pentru școala din Paris, fiind că servia ca mijloc de comunicațiune permanentă între popoarele din Nord și lumea germanică, cu Franța. În aceste puține cuvinte, v'am făcut profesiunea de credință.

În rezumat, cu venirea mea în România eram sub influența ideilor lui Roston, Louis, Andral, Gendrin, Velpeau, Boulay și Siredey. În fiziologie cu entusiasm pentru Cl. Bernard. În anatomia patologică cu totul sub scutul ilustrului Virchow. Ce

preschimbării însă de atunci și pînă astăzi, ce atingeri în afirmările acestui din urmă. Ar fi fost de dorit că această mare figură a secolului al 19^{-lea} să fi rămas în ideile sale prime, fără a căuta a se întineri, căci coloritul tinereții a alternat trăsăturile pure ale bătrânului, și a deveni un solidist contrariu lui Koch, care pôte trece de un umorist, pe cât el admite că bacilul este agentul morbifer indirect, prin secrețiunea ptomainei, care face tot răul. A trebuit ore să rămăiți, în acest timp, nepăsător la mișcările ce zilnic se făceau? Nu, domnilor, respectuos pentru istoria medicinei trecute, admiratorul individualităților cari s'aũ nascut în acest trecut, plin de recunoștință pentru acei cari m'aũ condus în timpul duratei studiilor mele, n'am putut rămâne *indiferent la noile progrese și am salutat cu entusiasm*, măsurat însă, noile idei care m'i dau o deplină satisfacțiune, în partea cea mai importantă și cea mai obscură a patologiei generale, în patogenia maladiilor.

Acastă evoluțiune foarte naturală, după mine, mă face să aștept în linisce viitorul, fiind că știu din istoria medicinei „că fie-care secol lucrează pentru secolul viitor“.

Salut dar cu mândrie și fericire ivirea în timpul nostru a unui Pasteur, care va marca în medicină, pe aceeași tréptă ca Newton în științele fizice și ca Lavoisier în științele chimice. Trăim, zice amicul și camaradul meu profesorul Ch. Bouchard, într'un timp în care se simte cineva fericit d'a trăi, când se interesază de progresele medicinei.

Ce a trebuit să fac în fața importantelor lucrări de bacterologie, în fața acelor materii destructive zise ptomaine și leucomaine și care aũ un rol așa de mare în patologia generală?

Suferințele mele morale aũ fost mari, domnilor, în fața imposibilității de a mă instrui în mediu în care trăiam în acest timp și lupta pentru existență punându-mă în imposibilitate de a părăsi țara, un mediu de asemenea cultură m'i lipsea cu totul, și atunci nu numai în interesul meu

propriu, dar și în interesul instrucțiunii domniei vóstre, am stăruit și am luptat ca un om de valórea și de competența domnului Babeș să fie introdus în Facultatea noastră.

Domnul profesor Cornil a fost primul care 'mí-a scris în acésta privință, el 'mí spuse în epistola sa, avantajele ce va trage școla noastră prin numirea domnului Babeș ca profesor, avéntul ce 'l va da și gloria ce vom trage cu toți din lucrările séle originale. Duoí ómení m'aú înțeles în acésta privință; domnu ministru Sturdza n'a lipsit ocaziunea pentru a atinge acest rezultat așa de mult dorit, și a vé da doveđi pentru interesul ce pórtă desvoltárei școlei de medicină. Domnu ministru Brătianu pátruns de interesul instrucțiunii, de avantajele economice pentru studierea epizootiilor etc. de avantajele unei descoperiri gloriose pentru România, n'a lipsit să cérá Camerilor credite considerabile pentru instalarea unui laboratoriu de bacteriologie.

Onóre lor, onóre acestor distinși patrioți, pentru aceste noi impulsuni date studiilor medicale la noi.

Voiú fi fericit, domnilor, să mă prenumér printe admiratorií domnului Babeș și să vé conving prin mine că cu progresul obținut tot trebuie să ședem pe băncile școlei.

Bacteriologia astăzi jócă un mare rol în patologie, maladiile infecțioase se înmulțesc, cunoșcința microbilor ne conduce la concepțiunii noi asupra evoluțiunii morbide, asupra fiziologiei patologice și terapiei în maladii.

Dacă medicina are de scop prevenirea bólelor și tãmãduirea lor, nu trebuie să perdem din vedere nuile principii ce ne conduc pentru a institui o terapie conform lor; o terapie care se póte rezuma într'o terapie profilactică și o terapie propriu zisă.

Recunosc că acésta din urmă trebuie bazată pe experimentațiunii, une-orí însă vom fi siliți de a ne conduce după rezonamentul simplu și după experiențe, atât ale altora cât și ale noastre proprii, pentru a recomanda medicamentele

intrebuințate în cazuri analoge, și prin experimentațiune vom fi siliți, o recunosc, a merge la o terapie empirică, însă științifică, spre exemplu : Calomelul ca diuretic etc.

Sper domnilor că nu se vor ivi neînțelegeri între noi. Voiți căuta pururea ca observațiunea clinică să fie precum vream conducătoare, și vă veți putea convinge pe viitor, că cu totă plăcerea ce simt d'a fi în curentul ideilor, a domnilor Jaccoud, Ch. Bouchard, nu mă voiți opri d'a face rezervele mele în opiniunile asupra cărora observațiunile mele proprii nu mă vor convinge. Voiți ști să fac rezerve, lăsând ca timpul să mă convingă de contrariu, spre exemplu, Endocardita ulcero-vegetantă și pneumonia. Nu pot admite teoria lui Jaccoud asupra influenței frigului.

Domnilor, în această scurtă prelegere n'am putut fi just pentru toți, și acesta n'am făcut-o de cât din lipsă de timp. Știința este cosmopolită și am avut admirațiune pentru toți acei cari au putut să ne lumineze. Dacă germanii au într'un mod mai particular meritul investigațiunilor paciente, Francia are în sine intuițiunea de generalisațiune, iar Engllitera spiritul aplicațiunilor positive etc.

Prin acesta recunosc serviciile aduse din toate părțile și dacă n'am citat pe Koch, Gauthier, Selmi, Brouardel, Cornil, Babeș și pe numeroși colaboratori cari au luat parte la această mișcare medicală în timpul nostru, acesta n'am făcut-o de cât din cauza orei oficiale.

Cum trebuie să facem clinica?

Vom procede la vizitele obișnuite de trei ori pe săptămână și vom căuta a examina bolnavii cu domniile voștre, pentru a fixa diagnosticul și a institui tratamentul; vă voiți atrage atențiunea asupra modului examinării bolnavilor, asupra semiologiei, asupra particularităților ce ne a prezentat; vom avea în vedere educațiunea și cultura simțurilor elevilor, pentru că cu timpul să devie buni observatori.

În timpul prelegerilor, de două ori pe săptămână vom

căuta a face clinică asupra noilor intrați, vă vom face expunerea bolnavilor de la intrarea pînă la eșirea lor, în fine ne vom aplica cu multă stăruință a ne justifica diagnosticul și a recunoște, cu bună credință, erorile de câte ori le vom comite. Autopsiile se vor face regulat, prin modul acesta, domniile vóstre, veți putea esercita un control asupra nóstră.

Dacă programul este acesta, vom putea óre răspunde la tóte trebuințele instrucțiunei domniilor vóstre? Nu, domnilor, m'am gândit matur la răspunderea ce 'mă incumbă și pentru a atinge mai bine scopul dorit, mi-am ales colaboratori în acéstă dificilă misiune, colaboratori cari nu doresc de cât binele elevilor și nu aspir de cât la recunoștința lor.

Acești colaboratori vor constitui un început de corp de agregati neoficiali, cari vă vor da sciința lor și se vor forma ast-fel în cât să ne pótă înlocui la rëndul lor; acésta nu póte fi de cât un bine pentru școla de medicină și pentru domniile vóstre în particular, și va avea avantajul de a ne pregăti succesori serioși, iar nu candidați de contrabandă, pentru că principiul concursului să devie un adevăr, iar nu o ficțiune. Domnilor, de doué ori pe săptămână și după amiază, domnul doctor Buicliu va face lecțiuni teoretice asupra semeiologiei; de trei ori pe săptămână domnul doctor Petrini Paul va face semeiologia practică la patul bolnavului; domnul doctor Schachmann, șeful lucrărilor anatomo-patologice din acest spital, ne va face autopsiile, vă va aréta piesele microscopice și vă va iniția în investigațiunile anatomiei patologice, în ceea ce ele se referă la clinica zilnică; în fine, domnul profesor Istrate ne va lumina prin cunoscințele séle în chimia aplicate clinice.

Un lucru 'mă rămâne încă de spus, doresc ca să vă convingeți despre interesul ce aveți de a trăi în contactul bolnavilor, nu lipsiți dar de a urma regulat serviciul nostru, vă voi pune la dispozițiune duoi sau trei bolnavi pentru

ca să îi urmați cu mai mare interes; le veți lua observațiunile, veți fi conduși de o persoană specială în această privință și veți fi corecțați în erorile ce le veți comite. Prin modul acesta, domnilor, veți răspunde la speranța mea, la dorința modestă ce am: de a face din domniile vóstre medici practici serioși pentru fericirea și trebuințele acestei țări.

Printr'o muncă continuă, printr'o observațiune zilnic susținută, veți putea deveni cu o individualitate proprie și veți putea contribui ca România, având un rol civilisator și bine-făcător în Orient să pótă aspira, grație nouilor titluri date de domnia vóstră, la respectul și considerațiunea țărilor occidentale.

Acéstă prelegere a fost un început de cunoșcință între noi.

Termin, zicându-vé că recunoșcința mea vé este pururea dobândită, pentru bine-voitórea atențiune ce 'mí ați dat în acest prim debut.

